

והנה בדרושים הנ"ל מדייק אדמו"ר מהר"ש כמה שכתוב כאן יברך ה' וישמרך דפירש"י (מספרי) וישמרך מן המזיקין, דלכאורה צריך להבין מה שייכות יברך לישמרך, שבאמת השמירה שייכת גם קודם הברכה וכאן משמע שכשביבךך איז וישמרך. ויש להוסיף בזה, דמה שאמרו מן המזיקין צריך ביאור, שהרי דיברה תורה בזהוהו ודיברו חכמים חכמים בזהוהו, וענין המזיקין הוא דבר שאינו מצוי ביישוב, כנודע¹³. גם מדייק כמה שמסכים הכתוב ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, דיש פלוגתא בדבר בגמרא¹⁴, דחניא מנין שכתה המברך מתברך ר"ע אומר שנא' 16 ואברכה מברכך ור' ישמעאל אומר שנאמר ואני אברכם, ואמרו שם בגמ' ישמעאל כהנא מסייע כהנא, והקשו מה מסייע שהיא גם לדברי ר"ע נא' ברכה לכהנים רק שר"ע יליף מואברכה מברכך ור"י יליף מואני אברכם, וחירצו בהדי ברכה דישאלא, ולכאורה צריך להבין מהו יתרון המעלה בזה שהכהנים מתברכים בהדי ברכה דישאלא.

ומכאן כ"ז בהקדם ההפך בין ברכה לתפלה¹⁶, דברכה היא מלשון המשכה, כמו המבין את הגמול¹⁷, והיינו שהמברך אינו מחדש דבר ורק מגלה וממשיך את הברכה ממקורה ורשעה. משא"כ ענין התפלה הוא לפעול דבר חדש, ולקשור כמה תפלות יהי רצון כו', היינו שיהי' רצון חדש, ומוזה מוכן בנוגע לכל התפלות, שענינם לפעול דבר חדש. והנה בב' אופנים אלו יש ביה מה שאין ביה, דמעלת הברכה היא שאין צריך לחדש דבר שלכן המברך נעשה בעיה"ב על הברכה להמשיכה משרשה ומקורה, ובמילא הענין נקל יותר (בכוחו של כל אחד), ומעלת התפלה היא, דגם כאשר מצד השורש ומקור אי אפשר שיומשך ענין זה, פועלת התפלה שיהי' רצון חדש והמשכה חדשה.

והנה על פי הפרש זה שבין ברכה לתפלה יוכן ענין תמוה בברכה יעקב לבני יוסף, וכמסופר בכחובים¹⁸, שיעקב שת מינו על ראש אפרים ואת שמאלו על ראש מנשה, ואמר לו יוסף כי זה (מנשה) הבכור שים מינו על ראשו, וימאן אביו ויאמר גו' גם הוא יהי' לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהי' מלוא הגויים. דלכאורה אינו מוכן, דמכיון שיוסף ביקש את יעקב

(11) ב"ק נד, א במשנה ובכ"מ. (12) שבת סח, א. ועוד. (13) ראה ברכות ג, ריש ע"ב. רמב"ן אחרי ז, ז. (14) חולין מט, א. (15) לך יב, ג. (16) ראה בכ"ז גם: לקו"ת ראה יט, א. אוה"ת ויהי (בראשית כרך ו) החשבה, ב. אוה"ת שמיני ע' כו. כס. אוה"ת פרשתנו ע' ער ואילך. ד"ה כה תברכה חר"ד. ובכ"מ. (17) כלאים רפ"ו. וראה חו"א מקץ לו, ג. (18) ויהי מח, יד ואילך.

כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך גו' יאר גו' ישא גו' ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. והנה בפסוק זה וענין זה יש כמה דרושים מרבותינו נשיאינו, אמנם מציינו ריבוי דרושים בזה² (הן על פסוק זה ובעיקר בענינים אלו) מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, שהשנה היא שנת הק"ג להולדתו, דמספר זה הוא ג"פ ג' ג"פ יובל הנק' עולם, והיינו שענינו של אדמו"ר מהר"ש נמשך לעולם באופן דג"פ יובל. ובפרט אחר הסתלקותו אשר אז כל פועלתו אשר פועל עולה למעלה ואח"כ יורדת למטה ופועלת ישועות בקרב הארץ⁴. והנה אחד מפתגמיו והוראותיו העיקריים של אדמו"ר מהר"ש הי' מה שאמר⁶, די וועלט זאגט אז מ'דארף לכתחילה אריבער. דכשם שכללות עבודתו און איך האצט אז מ'דארף לכתחילה אריבער. דכשם שכללות עבודתו נמשכה אחר הסתלקותו לפעול ישועות בקרב הארץ, עד"ז הוא בנוגע לפתגם וענין זה. והנה תוכן פתגם זה הוא לא רק בעניני עבודה עם העולם, אלא גם בעניני תורה, ואודבה, כיון שאמרו רז"ל קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, מוכן שעיקר כל הענינים שבעולם הוא כפי שהם בתורה, וא"כ מוכן שגם הענין דלכתחילה אריבער הוא (גם) בלימוד התורה. אמנם לכאורה יש להבין, דבשלמא בעניני העולם מוכן איך אפ"ל לכתחילה אריבער, כמאזי"ט יתפלל למי שהעשיר של, אבל בלימוד התורה הרי אמרו רז"ל 99 יגעת ומצאת האמין, היינו שצריך להיות ענין היגיעה בשכ"ף המציאה. אך הענין הוא, דבאמת גם בתורה צריך להיות תחלת העבודה באופן דמלכתחילה אריבער, שזהו תוכן הוראה זו לא רק שצ"ל גם אופן העבודה דאריבער, נוסף על העבודה בפשטות, אלא שצ"ל לכתחילה כן. ואחר שהגיע לשיעומת עבודה זו, ועבודתו הצליחה, שהרי אין זה רק ענין של נסיון, שמנסה לעבוד בדרך זו, אלא שזה צריך להיות אופן העבודה וזהו סדר העבודה, דאף שהעולם אומר שדוקא אז מען קען ניט ארונטער דארף מען אריבער, הנה הוראת אדמו"ר מהר"ש היא שצ"ל לכתחילה אריבער, וכיון שהוא הי' נשיא הדרך הנה ממנו נמשך זה לכל הדרך, וכן לדורות הבאים, הנה אז צריך להיות היגיעה במה שלמעלה מזה¹⁰, וגם בזה ישנה ההבטחה יגעת ומצאת, היינו שהמציאה תהי' שלא לפי ערך היגיעה.

(1) פרשתנו ו, כג-כו. (2) ד"ה כה תברכו חר"ד. וראה ד"ה אריב"ל חרכ"ט. המשך חייב אדם לברך תל"ח ע' עה ואילך. סה"מ חרכ"ז ע' שסט. ד"ה לכהני שרש הכרכה חר"מ"כ (קונטרס ורדשי חנוכה - ברובלין חשמ"א). ובכ"מ. (3) ראה משפטים כא, ו ובפרש"י. קידושין טו, א. (4) ראה אגוז"ק סי' זך וסי' כח. סיוור שער חל"ג בעומר כסופו. ובכ"מ. (5) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' חר"ז. לקו"ש אמור ש. ל. כסופו. (6) ראה אוה"ת מג"א ע' ב"ש. ישעי' ע' רפח (סוס"ב). (7) חזר ח"ב קסא, א-ב. (8) קידושין סב, א במשנה. (9) מגילה ו, ב. (10) ראה לקו"ש חס"ו ע' 81-82.

לברך את בניו, הרי ה' יכול לברך את מנשה שהוא יגדל מאפרים וכו'. ולא ידך גיטא צריך להבין, דאי נימא שאי אפשר ה' ליעקב לברכו, א"כ מה ה' הקס"ד דיוסף, והרי פשוט שגם יוסף ידע את העתיד, שאחיו הקטן יגדל ממנו וגו', וכפרט ע"פ מה שכתוב ויברכו את הולדות יעקב יוסף, שיוסף ה' עיקר הולדות יעקב, ולא עוד אלא שיעקב מסר לו את כל החרתו (כמאור"ו 205), וא"כ בודאי למד עמו גם ענין זה שאפרים יהי' גדול ממנשה. אך ע"פ הני"ץ יובל"ו, כי הטעם לזה שיעקב לא ה' יכול לברך את מנשה יותר מזה הוא משום שענין הברכה הוא רק ברכה והמשכה ומקורו של מנשה, וראה משום שמצד מקורו של מנשה הנה הגם שהוא הבכור וגם הוא יגדל מ"מ אחיו הקטן יגדל ממנו. אמנם יוסף ביקש שיעקב יתפלל עבורו, דכשם שיוסף ביקש שיעקב ענין זה, שווה ענין התפלה והעלאת מ"ן, עדי"ו רצה יוסף שיעקב יתפלל עבור מנשה שיגדל מאפרים, וע"י ענין התפלה יכולים לפעול דבר חדש. ובכ"ז ענה לו יעקב שאחיו הקטן יגדל, אף שכנ"ץ ה' יכול יעקב לפעול ע"י תפלתו שמנשה יגדל, כי יעקב ה' אז במצב של ברכה ולא במצב של תפלה.

והנה על פי כל הני"ץ יובן גודל העילוי דברכת כהנים, שענינה היא שיש בה ב' המעלות דברכה ותפלה. דהגם שהיא ברכה והמשכה שאי"צ לפעולה מיוחדת כדי לחדשה, מ"מ היא נמשכת ממקור נעלה יותר, למעלה אפילו משורש התפלה, למעלה מהשתלשלות לגמרי. וזהו מ"ש יברכה הוי' דוקא, היינו שהברכה וההמשכה היא משם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות. וזהו גם מה שממשיך ישא ה' פניו אליך גו', דענין זה הוא מלשון משא פנים²², שזהו ענין שלמעלה מסדר והדרגה²³, וגם מלשון²⁴ נשא את ראש, לשון נשיאה והגבהה²⁵, כי מגביהים את המחברך למעלה מכל סדר ההשתלשלות. וזהו מ"ש אמור להם היינו שהקב"ה עושה את הכהנים מברכים לברך את ישראל, וכפשוט הענין דברכת כהנים, שהכהנים הפרטי של הכהן המברך (אם רק אין בו פוסל הפוסל אותו מלברך), וגם מטעם זה הברכה היא בלשון הקודש דוקא²⁶, משום שהכהן אינו אלא ממוצע בלבד, והברכה היא ברכת ה' שלמעלה מסדר ההשתלשלות. ובהו גופא יש כמה דרגות, דכפשוט המצוה היא (כמ"ש הרמב"ם²⁷ ואדמו"ר הוקנ"ו²⁸) לברך את ישראל בכל יום, אמנם

(19) רישב לו, ב. (20) ראה ב"ר פפ"ד, ח. (21) ראה בכ"ז מה"מ הרכ"ו ע' קנב. סה"מ הרכ"ז ע' שע. ד"ה חייב אדם לברך שם ע' עז. ד"ה להבין שרש הברכה שם. לקו"ש ח"י ע' 38 ואילך. (22) ראה ברכות כ, ב. (23) ראה לקו"ת פורשתו כח, א ואילך. (24) נשא ד, כב. (25) ראה לקו"ת ר"פ גשא. ובכ"מ. (26) משנה סוטה לב, א. (27) במנין המצוות שלפני ה' תפלה ונשיאת כפים. ועוד. (28) שו"ע סי' קנח ס"א.

אינה דומה הברכה בימות החול להברכה בימי שבת וי"ט, ולמעלה מזה היא הברכה בבית"מ, ולמעלה מזה היא הברכה בשעה שהיו מברכין בשם המפורש.

ובזה יובן גם מה שפעולת ברכה זו היא וישמרך מן המזיקין, כבודי²⁹ שכל הגבוה גבוה יותר יורד למטה מטה יותר, ולפיכך ברכה זו נמשכת למטה עד למקומם של המזיקין ושם היא פועלת את ענין השמירה. וכפשוט תוכן ענין השמירה, שאין ענינו שמוציאים את הנשמר ממקום המזיקין, אלא שבהיותו במקומו (מקום שאפשר שיהיו בו מזיקין) שומרים אותו מהם.

וע"פ כ"ז יובן גם תוכן הפלוגתא דר"ע ר' ישמעאל, דאלו ואלו דברי אלפים חיים³⁰, דר"ע יליך ברכת כהנים ממ"ש ואברכה מברכין, היינו שברכת הקב"ה להכהנים עצמן אין בה ממעלת ברכת כהנים אלא היא ברכה סתם כמו שאר הברכות שענינה רק המשכה משורש ומקור המחברך. משא"כ ר"י יליך ממ"ש ושמו את שמי על בני ואני אברכם, כמבואר בלקו"ת³¹ דאני אוהיות אין, וקאי על ספירת המלכות כפי שהיא בבחי' כתר מלכות שלמעלה מסדר ההשתלשלות, והיינו שברכת הכהנים עצמן שרשה הוא כמו הברכה שבה מברכין את ישראל, והברכה דידהו היא בהדי ברכה דישראל, ומשום זה אמרו כהנא מסייע כהני, משום שלדעת ר"י המשכת הברכה לכהנים היא מלמעלה מסדר ההשתלשלות, שהיא אותה הדרגה דברכת כהנים עצמה.

והיי רצון שיקויים בנו הענין דכהנא מסייע כהני, שהקב"ה שהוא כהן כמאור"ו³² אלפים כהן הוא יסייע לבני ישראל שהם ממלכת כהנים³³, סיוע בכל הענינים הצריכים, ועד לסיוע הכי עיקרי, בענין דבכל צדחם לו צרי"ו³⁴, בצרת הגלות, ויוציאים מן הגלות בקרוב, וכיון שכהנים ודיונים הם³⁵ יהי' זה בוריות, כפסק הרמב"ם³⁶ דמיד הן נגאלין, ונבוא לענין בהעלותן את הנרות, אני מראה לכם נרות ציון³⁷, בבית המקדש השנישי, מקדש אד' כוננו ידיו³⁸, וארו עם ענני שמיא³⁹, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(29) ראה שערי אורה ד"ה יביאו לבוש מלכות פי"ב ואילך. וראה לקו"ת קרח נח, ד ואילך. (30) עירובין יג, ב. ובכ"מ. (31) פורשתו כח, א. (32) סנהדרין לט, סע"א. וראה לקו"ש ח"ז ע' 153 ואילך. (33) יחודי יט, ו. (34) ישע"י סג, ט. וראה הענין פי"א, א. זח"א קכ, ב. ועוד. (35) שבת כ, א. ובכ"מ. (36) היל השובה פי"ז ה"ה. (37) ר"פ בהעלותן ויל"ש שם. (38) בשלח פו, יז. (39) דנאל ז, יג. סנהדרין צח, א.